NTO
NORSK TEATER- OG ORKESTERFORENING

Til: Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet
Kopi: Kultur- og likestillingsdepartementet

20. november 2026

INNSPILL TIL NASJONAL STRATEGI FOR KUNSTIG INTELLIGENS

Norsk teater- og orkesterforening, Norges museumsforbund, Norsk bibliotekforening, Norske kulturarrangører og Norske kulturhus er samarbeidende bransjeforeninger med medlemmer som har det til felles at de bidrar til levende kunst- og kulturmøter med publikum.

Vi takker for anledningen til å bidra med innspill til regjeringens arbeid med ny nasjonal strategi for kunstig intelligens.

I vårt felles innspill oppfordrer vi til at kunst- og kultursektoren løftes frem, og gis en tydelig plass som et eget innsatsområde i strategien.

Morten Gjelten
direktør, Norsk teater- og orkesterforening

Hanne Kristin Jakhelln
generalsekretær, Norges museumsforbund

Helene Voldner,
leder, Norsk bibliotekforening

Siri Haugan Holden
daglig leder, Norske kulturarrangører

Nina Hodneland
daglig leder, Norske kulturhus

KUNST OG KULTUR SOM EGET INNSATSOMRÅDE

Kunst- og kultursektoren bør etter vårt syn løftes frem i strategien som et eget innsatsområde, gitt de uoverskuelige og dyptgripende konsekvensene den raske utviklingen av kunstig intelligens (KI), særlig generativ KI, kan få for dette viktige samfunnsområdet.

Kunstig intelligens kan være et nyttig verktøy som gir nye muligheter i kunstnerisk utforskning, produksjon og formidling. Bransjen er selv opptatt av å styrke kunnskapen og bevisstheten om etiske grensedragninger når det gjelder bruken av KI i innholdsproduksjonen, kommunikasjon og formidling, så vel som i den daglige administrasjonen og driften av virksomhetene.

Samtidig utfordrer den raske teknologiske utviklingen selve betingelsene for kunstnerisk produksjon og den kulturelle offentligheten.

Utviklingen reiser grunnleggende spørsmål om kunstnerisk og institusjonell frihet, ytringsmangfold, kvalitet og tilgjengelighet, så vel som opphavsrett, kunstnerøkonomi og arbeidsplasser. I tillegg til risikoen for ensretting og forflatning av innholdet, kommer risikoen for intellektuell svekkelse og sløvhet på mottakersiden.

Behov for tiltak og digital suverenitet

Dette er spørsmål som må adresseres i strategien, sammen med konkrete tiltak til hvordan makt kan flyttes fra de store globale teknologiselskapene til åpne og demokratiske løsninger, slik at det blir mulig å løsrive seg fra utenlandske kommersielle plattformer hvor innholdet i stadig større grad er KI-generert.

Vi forventer også at strategien tar hensyn til FNs bærekraftsmål.

Ytringsfrihet og offentlighet

Vi legger til grunn at arbeidet med KI-strategien sees i sammenheng med regjeringens nasjonale strategi for ytringsberedskap.

Her vises det blant annet til hvordan generativ KI kan utfordre prosessene ytringsfriheten skal verne dvs. sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse, jf. Grunnloven § 100. De generative modellene forholder seg ikke til begreper om sannhet og løgn, forsterker feilslutninger og fordommer og manipulerer og sensurerer informasjon.

Som en motvekt til denne maskingenererte informasjonen, løftes kunsten og kulturen frem som et sterkt bidrag til et åpent og opplyst offentlig ordskifte; altså til at de samme prosessene som KI kan undergrave, derimot kan realiseres.

Kunst- og kulturinstitusjonene er viktige kanaler for et mangfold av ulike stemmer, livserfaringer og fortellinger som gir tilgang til genuint menneskelig innsikt, og er sentrale demokratiske fellesskapsarenaer som styrker den kritiske medieforståelsen i befolkningen og motstandskraften mot desinformasjon.

Teknologiutvikling på kunstens og kulturens premisser

Regjeringens ambisjon må være at teknologiutviklingen skjer på en ansvarlig måte som hegner om den spesifikt menneskelige erfaringen som kunsten og kulturen springer ut av, og som tar vare på håndbåren kunnskap og tradisjonsfag.

Strategien må anerkjenne at kunsten og kulturen har en egenverdi som må ivaretas i møte med den teknologiske utviklingen, og den må bidra til å styrke vilkårene for kunstnerisk utvikling, kvalitet og formidling.

Kulturinstitusjonene som ytringsarenaer og de levende kunst- og kulturmøtene med publikum må sikres og styrkes som en viktig del av et velfungerende offentlig ordskifte, hvor et mangfold av ytringer og stemmer kan utvikles og får komme til orde.

Dialog med sektoren

Vi legger til grunn at denne delen av strategien utarbeides i nær kunnskapsfremmende dialog med aktørene i kunst- og kultursektoren.